

ŠIAME NUMERYJE:

- Mokesčiai
- Draudimas
- Teismų praktika
- ES teisė

MOKESČIAI

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PATEIKĖ PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO 3 DALIES 1 PUNKTO, 4 STRAIPSNIO 4 DALIES 7 PUNKTO KOMENTARUS

4 straipsnio 3 dalies 1 punktą

3. Užsienio vieneto mokesčio bazė yra:

1) užsienio vieneto per nuolatinės buveinės Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdomos veiklos pajamos, per nuolatinės buveinės Lietuvos Respublikoje uždirbtos tarptautinių telekomunikacijų pajamos bei 50 procentų transportavimo, kuris prasideda Lietuvos Respublikos teritorijoje ir baigiasi užsienyje arba prasideda užsienyje ir baigiasi Lietuvos Respublikos teritorijoje, pajamų ir užsienio valstybėse uždirbtos pajamos, priskiriamos toms nuolatinėms buveinėms Lietuvos Respublikoje tuo atveju, kai tos pajamos susijusios su užsienio vieneto veikla per nuolatinės buveinės Lietuvos Respublikoje;

(2008 m. liepos 14 d. įstatymo Nr. X-1697 redakcija, Žin., 2008, Nr. 47-1749 ; šio punkto nuostatos įsigalioja nuo 2009 m. sausio 1 d.)

Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI) nurodo savo komentare, kad jeigu užsienio vienetas vykdo veiklą Lietuvos Respublikos teritorijoje per nuolatinę buveinę, tai tos nuolatinės buveinės mokesčio bazę sudaro pajamos, uždirbtos iš jos veiklos Lietuvos Respublikos teritorijoje, ir pajamos, uždirbtos iš tos nuolatinės buveinės veiklos užsienio valstybėse. Jeigu užsienio vienetas vykdo veiklą Lietuvos Respublikos teritorijoje per kelias nuolatinės buveinės, tai kiekvienos nuolatinės buveinės mokesčio bazė nustatoma atskirai.

Jeigu užsienio vienetas vykdo veiklą Lietuvos Respublikos teritorijoje per nuolatinę buveinę, per kurią uždirba LR Pelną mokesčio įstatymo (toliau – PMĮ) 2 str. 39 dalyje apibrėžtų transportavimo, prasidedančio Lietuvos Respublikos teritorijoje ir pasibaigiančio užsienio valstybėje arba prasidedančio užsienio valstybėje ir pasibaigiančio Lietuvos Respublikos teritorijoje, pajamų, tai tokios nuolatinės buveinės mokesčio bazei priskiriama tik 50 proc. taip uždirbtų pajamų.

Tarptautinių telekomunikacijų pajamų sąvoka apibrėžta PMĮ 2 str. 36 dalyje. Jei užsienio vienetas vykdo veiklą Lietuvos Respublikos teritorijoje per nuolatinę buveinę, ir per ją uždirba PMĮ 2 str. 36 dalyje apibrėžtų tarptautinių telekomunikacijų pajamų, tai šios pajamos priskiriamos tokios nuolatinės buveinės mokesčio bazei.

Užsienio vieneto nuolatinės buveinės uždirbtos pajamos, remiantis PMĮ II skyriaus nuostatomis, pripažįstamos taikant kaupimo apskaitos principą.

Pažymėtina, kad nuolatinė buveinė pelno mokesčio apskaičiavimo tikslais yra laikoma atskiru vienetu. Nuolatinėi buveinei priskiriama tiek pajamų, kiek ji gautų kaip atskirai veikiantis vienetas, atsižvelgiant į tai, kokias teises ir pareigas ji prisiima vykdydama jai paskirtas užduotis, kokias funkcijas atlieka ir kokią riziką prisiima nuolatinės buveinės darbuotojai šias užduotis ir funkcijas atlikdami, bei kokia turto, rizikos ir kapitalo nuosavybės dalis yra priskiriama nuolatinėi buveinei.

Tuo atveju, kai užsienio vienetas vykdo veiklą Lietuvos Respublikoje per nuolatinę buveinę, kuri verčiasi priežiūros, tiekimo, gamybinio, prekybinio ar mokslinio įrenginių gamybos, patalpų įrangos ar statybos veikla, ar panašiomis veiklomis ir vienas ar keli projekto etapai atliekami Lietuvos Respublikos teritorijoje, bei vienas ar keli projekto etapai atliekami už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų, nuolatinės buveinės mokesčio bazę sudaro tik pajamos gautos dėl Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdomos veiklos. Ši nuostata taikoma tais atvejais kai nuolatinės buveinės Lietuvos Respublikos teritorijoje ir ne Lietuvos Respublikos teritorijoje atliekami darbai yra konkrečiai atskirti, užmokestis už skirtingus projekto etapus yra aiškiai atskirtas sudarytose sutartyse ar kituose dokumentuose.

4 straipsnio 4 dalies 7 punktą

7) metinės išmokos (tantjemos) už stebėtojų tarybos narių veiklą;

(2008 m. liepos 14 d. įstatymo Nr. X-1697 redakcija, Žin., 2008, Nr. 47-1749 ; šio punkto nuostatos įsigalioja nuo 2009 m. sausio 1 d.)

VMI komentare nurodo, kad metinės išmokos (tantjemos) - tai sumos, kurias bendrovė (akcinė bendrovė ir uždaroji akcinė bendrovė) Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo nustatyta tvarka (Žin., 2000, Nr.64-1914; 2003, Nr. 123-5574) išmoka valdybos ir stebėtojų tarybos nariams už jų veiklą valdyboje ir stebėtojų taryboje.

Lietuvos vieneto 2009 metais ir vėlesniais metais išmokėtos metinės išmokos (tantjemos) už stebėtojų tarybos narių veiklą užsienio vienetas yra pelno mokesčio prie pajamų šaltinio objektas.

Užsienio vieneto gautos metinės išmokos (tantjemos) už stebėtojų tarybos narių veiklą apmokestinamos taikant PMĮ 5 str. 1 d. 2 punkte nustatytą mokesčio tarifą (20 proc.).

Pajamų mokesį apskaičiuoja, išskaičiuoja ir į Lietuvos biudžetą sumoka išmokas išmokėjęs asmuo – Lietuvos vienetas PMĮ 37 straipsnyje nustatyta tvarka.

PAKEISTOS PAVELDIMO TURTO APMOKESTINAMOSIOS VERTĖS APSKAIČIAVIMO TAISYKLĖS

2009 m. gegužės 27 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 486 buvo pakeistos Paveldimo turto apmokestinamosios vertės apskaičiavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 24 „Dėl Paveldimo turto apmokestinamosios vertės apskaičiavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 5-194; 2004, Nr. 109-4082; 2006, Nr. 24-800; 2007, Nr. 102-4148; toliau - Taisyklės). Pakeitimai įsigalios nuo 2009 m. liepos 1 d.

Taisyklės numato, kad antikvarinių meno kūrinių, meno kūrinių, kilnojamojo kultūros vertybių vertę, nustato Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos. Kultūros paveldo departamentas gyventojui, pateikusiam notaro išduotą laisvos formos pažymą, kad gyventojas pagal paveldėjimo byloje esančius dokumentus paveldi atitinkamą turtą, ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo kreipimosi išduoda Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos nustatytos formos pažymą apie paveldimo turto vertę.

Pagal naująją tvarką pažymos apie paveldimo turto apmokestinamąją vertę išduodamos ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo gyventojų prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę ir kitų apmokestinamajai vertei nustatyti reikalingų dokumentų pateikimo teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai ir galioja 90 kalendorinių dienų. Pakartotinai pažyma išduodama pateikus naują prašymą.

PAPILDYTOS AVANSINIO PELNO MOKESČIO DEKLARACIJOS FR0430 FORMOS UŽPILDYMO TAISYKLĖS

2009 m. birželio 1 d. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymu Nr. VA-40 buvo pakeistos Avansinio pelno mokesčio deklaracijos FR0430 formos užpildymo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 289 „Dėl Avansinio pelno mokesčio deklaracijos FR0430 formos užpildymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 100-4487; toliau – Taisyklės). Naujoji redakcija įsigalios nuo 2009 m. birželio 7 d.

Taisyklės buvo papildytos nauju punktu, kuris numato, kad nuo 2009 metais prasidėjusio mokesčio laikotarpio vienetas vieną kartą per mokesčio laikotarpį gali pakeisti avansinio pelno mokesčio apskaičiavimo būdą. Tokiu atveju vienetas turi teikti laisvos formos prašymą (toliau – Prašymas) leisti teikti deklaraciją iš naujo. Prašymas teikiamas elektroniniu paštu, paštu arba pristatant jį atitinkamai AVMI. Vienetui pateikus Prašymą, AVMI darbuotojas susisieks su vienetu Prašyme nurodytais kontaktiniais duomenimis ir praneša apie prieš tai pateiktos (arba pateiktų patikslintų) deklaracijos (deklaracijų) galiojimo sustabdymą. Tik po to vienetas pateikia iš naujo užpildytą deklaraciją, kurioje pasirinktas kitas avansinio pelno mokesčio apskaičiavimo būdas. Prašymas turi būti pateiktas ne vėliau kaip iki einamųjų mokesčių metų dešimto mėnesio pirmos dienos.

PATVIRTINTAS PAJAMŲ, GAUTŲ NATŪRA, ĮVERTINIMO TVARKOS APRAŠAS

2009 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K-162 buvo patvirtintas Pajamų, gautų natūra, įvertinimo tvarkos aprašas, kuris įsigalios nuo 2009 m. liepos 1 d. (Žin., 2009, Nr. 59-2311; toliau - Aprašas).

Aprašas reglamentuoja gyventojų pajamų, gautų natūra iš Lietuvos ir užsienio vienetų bei nuolatinių ir nenuolatinių Lietuvos gyventojų, įvertinimą. Numatyta, kad gaunant turtą, paslaugas ar kitą naudą, pajamos, gautos natūra, įvertinamos pagal pajamų natūra davėjo šiam turtui įsigyti arba paslaugoms apmokėti turėtas išlaidas, išskyrus šiuos atvejus, kai:

1. Gaunamas nuosavybėn Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr. 110-3992) 1 priedėlyje nurodytas ilgalaikis turtas arba turtas, kurį gamina ir (ar) parduoda pats pajamų natūra davėjas, ar paslaugas, kurias teikia pats pajamų natūra davėjas, taip pat tais atvejais, kai turtui ar paslaugoms įsigyti pajamų natūra davėjo padarytos išlaidos neatspindi to turto ar paslaugų tikrosios rinkos kainos. Tokios gyventojų pajamos, gautos natūra, įvertinamos šio turto ar paslaugų tikrąją rinkos kainą pajamų natūra gavimo momentu.

2. Kai minimas ilgalaikis turtas gyventojui suteikiamas naudotis asmeniniais tikslais, neperduodant nuosavybės, gyventojas per mėnesį natūra gautos pajamos paskutinę mėnesio dieną įvertinamos tokio turto nuomos tikrąja rinkos kaina laikotarpiu, kurį gyventojas šiuo turtu galėjo naudotis asmeniniais tikslais.

3. Kai gyventojas turi galimybę naudotis kitam asmeniui priklausančiu (valdomu nuosavybės ar patikėjimo teise, pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartį, išsinuomotu, gautu panaudos pagrindais, taip pat valdomu kitais teisės aktuose numatytais pagrindais) automobiliu ir asmeniniais tikslais, per mėnesį gyventojas gauta nauda, neatsižvelgiant į tvarkos aprašo 4 punkto nuostatas, gali būti įvertinama 0,75 proc. to automobilio tikrosios rinkos kainos mokestinio laikotarpio, kurį gaunamos pajamos natūra, sausio 1 dieną arba mokestinio laikotarpio dieną, kurią pajamų natūra davėjas automobilį įsigijo, neatsižvelgiant į tai, kokią mokestinio laikotarpio mėnesio dalį gyventojas faktiškai naudojo šiuo automobiliu. Jei pajamų natūra davėjo ir pajamų natūra gavėjo sutarimu pirmajame sakinyje minima nauda pasirenkama įvertinti taikant šio punkto nuostatas, tą mokestinį laikotarpį šiuo būdu įvertinama visa šio pajamų natūra gavėjo iš šio pajamų natūra davėjo gauta tokia nauda.

4. Gyventojas gauta, gauta dėl jam priklausančio nuosavybės teise pastato ar patalpų kapitalinio remonto ar rekonstravimo kito asmens (turto nuomininko arba naudojančio šį turtą panaudos pagrindu) iššomis, įvertinama pagal turto pagerinimo vertę. Laikoma, kad turto pagerinimo vertė atitinka dėl atlikto kapitalinio remonto ar rekonstravimo gražinimo momentu susidariusį gražinamo turto vertės padidėjimą, palyginti su jo verte tuo momentu, kuriuo jis buvo perduotas kitam asmeniui nuomotis ar naudotis panaudos pagrindais, ir apskaičiuojama atsižvelgiant į turto nuomininko ar panaudos gavėjo turėtą išlaidas turtą remontuojant arba rekonstruojant ir į gražinamo turto būklę gražinimo momentu.

5. Gyventojas gauta, gauta natūra, kai gyventojas už kreditą arba paskolą moka lengvatines palūkanas arba jų nemoka, įvertinama kaip palūkanų sumos, kuri būtų mokama už tokį kreditą ar paskolą mokant tuo laikotarpiu atitinkama valiuta teikiamų paskolų tikrąja rinkos kaina, ir faktiškai sumokėtos palūkanų sumos skirtumas, apskaičiuojamas lengvatinių palūkanų mokėjimo momentu arba, jei palūkanos nemokamos, paskolos ar jos dalies gražinimo momentu, arba, jei paskola ar jos dalis mokestiniu laikotarpiu negražinama – paskutinę mokestinio laikotarpio dieną.

DRAUDIMAS

PAKEISTI LIETUVOS RESPUBLIKOS APDRAUSTŲJŲ VALSTYBINIU SOCIALINIŲ DRAUDIMU IR VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO IŠMOKŲ GAVĖJŲ REGISTRO NUOSTATAI

2009 m. gegužės 20 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 451 pakeitė Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro nuostatas, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 435 „Dėl Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro steigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios

nustatymo“ (Žin., 2007, Nr. 50-1932; 2008, Nr. 55-2082) (toliau – Nutarimas). Nutarimas įsigaliojo nuo 2009 gegužės 29 d.

Naujoji akto redakcija, numato, kad draudėjas pateikia teritorinei registro tvarkymo įstaigai duomenis apie asmenis, gaunančius pajamas pagal autorines sutartis, taip pat apie asmenis, gaunančius pajamas iš sporto ir (ar) atlikėjo veiklos, nurodydamas apdraustojo vardą, pavardę, asmens kodą, asmens socialinio draudimo numerį (kai asmeniui jau suteiktas socialinio draudimo numeris pagal šią Nuostatų 30 punktą), valstybinio socialinio draudimo pradžios datą, priskaičiuoto atitinkamo atlygio (pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos) sumą ir valstybinio socialinio draudimo įmokų. Minėti duomenys pateikiami atitinkamo atlygio išmokėjimo dieną, kuri yra laikoma asmens socialinio draudimo pradžios data. Registro duomenų bazėje duomenys apie priskaičiuoto atitinkamo atlygio sumą ir valstybinio socialinio draudimo įmokų sumą įrašomi į šio atlygio išmokėjimo dieną.

Nutarimas taip pat numato, kad savarankiškai dirbantys asmenys, kurie socialinio draudimo įmokas avansu apskaičiuoja ir sumoka nuo jų pačių pasirinktos sumos, pateikia teritorinei registro tvarkymo įstaigai duomenis apie per kalendorinį ketvirtį apskaičiuotas draudžiamųjų pajamų ir valstybinio socialinio draudimo įmokų sumas. Duomenys teikiami vadovaujančiosios registro tvarkymo įstaigos nustatyta tvarka, kiekvieną ketvirtį, ne vėliau kaip iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio 15 dienos. Teritorinė registro tvarkymo įstaiga savarankiškai dirbančių asmenų (išskyrus verslo liudijimus turinčius asmenis, ūkininkus ir jų partnerius, kai žemės ūkio valdos ekonominis dydis už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. yra ne mažesnis nei 4 europinio dydžio vienetai ir ne didesnis nei 14 europinio dydžio vienetai) praėjusių metų pajamų metinę sumą, nuo kurios turi būti apskaičiuotos ir sumokėtos socialinio draudimo įmokos (remiantis Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis), ir jų sumokėtų įmokų metinę sumą vadovaujančiosios registro tvarkymo įstaigos nustatyta tvarka išdėsto ketvirčiais proporcingai savarankiškai dirbančio asmens veiklos vykdymo laikotarpiui ir sumokėtoms socialinio draudimo įmokoms.

Draudėjai, turintys 10 (dešimt) ir daugiau apdraustųjų asmenų, duomenis teritorinei registro tvarkymo įstaigai teikia per Elektroninę draudėjų aptarnavimo sistemą, vadovaudamiesi Elektroninės draudėjų aptarnavimo sistemos naudojimo taisyklėmis, patvirtintomis Fondo valdybos direktoriaus 2007 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-665 (Žin., 2007, Nr. 139-5742). Socialinio draudimo pranešimai turi būti pasirašyti saugiu elektroniniu parašu, sukurtu saugia parašo formavimo įranga ir patvirtintu galiojančiu kvalifikuotu sertifikatu. Atkreiptinas dėmesys, kad ši nuostata įsigalioja ne nuo 2009 m. gegužės 29 d., kaip visas Nutarimas, bet nuo 2009 m. spalio 1 d.

Galiausiai Nutarimas numato, kad Valstybinė mokesčių inspekcija pagal sudarytose su vadovaujančiąja registro tvarkymo įstaiga duomenų teikimo sutartyse numatytus terminus ir duomenis pateikia centrinei registro tvarkymo įstaigai duomenis apie ūkininkus ir jų partnerius, kai žemės ūkio valdos, įregistruotos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre, ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. yra lygus 4 europinio dydžio vienetais arba didesnis: asmens vardas (vardai), pavardė (pavardės), asmens kodas, žemės ūkio valdos ekonominis dydis ir jo nustatymo data.

PATVIRTINTI PRIVALOMIEJI NURODYMAI DRAUDIMO IR PERDRAUDIMO ĮMONIŲ SKAIDRIAM, PATIKIMAM IR APDAIRIAM VALDYMUI

2009 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija nutarimu Nr. N-211 patvirtino Privalomuosius nurodymus draudimo ir perdraudimo įmonių skaidriam, patikimam ir apdairiam valdymui (Žin., 2009, Nr. 63-2545) (toliau – Nutarimas), kurie įsigaliojo nuo 2009 m. gegužės 31 d. Remiantis šiuo Nutarimu draudimo ir perdraudimo įmonės privalo pertvarkyti draudimo ir perdraudimo įmonių valdymo sistemą pagal privalomuosius šio Nutarimo nurodymus draudimo ir perdraudimo įmonių skaidriam, patikimam ir apdairiam valdymui užtikrinti iki 2010 m. sausio 1 d.

Privalomųjų nurodymų draudimo ir perdraudimo įmonių skaidriam, patikimam ir apdairiam valdymui nuostatos taikomos Lietuvos Respublikoje įsteigtoms draudimo įmonėms, perdraudimo įmonėms, užsienio valstybių draudimo įmonių filialams ir užsienio valstybių perdraudimo įmonių filialams. Šie Nurodymai reglamentuoja draudimo įmonės privalomuosius nurodymus dėl draudimo įmonės skaidraus, patikimo ir apdairaus valdymo organizavimo. Tai minimalūs reikalavimai, nes draudimo įmonė gali nustatyti ir detalesnius reikalavimus.

Nutarimu detalizuota draudimo įmonės valdymo struktūra. Numatyta pareiga draudimo įmonei rašytiniuose dokumentuose aiškiai atskirti pareigas, atsakomybę ir atskaitomybę bei sprendimų priėmimo, tarpusavio ryšių, bendravimo ir bendradarbiavimo tarp stebėtojų tarybos narių, valdybos narių, administracijos vadovo, vyriausiojo aktuario, vidaus auditoriaus ir kitų vadovaujančių administracijos darbuotojų principus ir taisykles. Taip pat nurodyta, kad turi būti aiškiai nustatytos įmonės darbuotojų teisės, pareigos ir atsakomybė. Draudimo įmonės valdyba draudimo įmonės struktūriniais padaliniais, jų vadovams ir darbuotojams turi nustatyti konkrečias atsakomybės sritis. Padalinių vadovai taip pat turi nuolat tikrinti, kaip jiems pavaldūs darbuotojai laikosi pareiginių instrukcijų.

Patikslinta ir įmonės rizikų valdymo sistema, nurodant, kad turi būti nustatyti procesai ir procedūros, kurie apimtų visų rizikos rūšių (ir vidinių, ir išorinių) nuolatinį atpažinimą (identifikavimą), vertinimą (analizę), kontrolę ir atskleidimą, bei, atsižvelgiant į tai, turi būti vertinamas kapitalo pakankamumas. Visoms rizikos rūšims turi būti nustatytos tolerancijos ribos. Pateiktas minimalus tiriamų rizikų sąrašas.

Detalizuota draudimo įmonės vidaus kontrolės sistema bei kiti skaidrūs, patikimi ir apdairūs vadovavimo principai.

PAKEISTI ATSKAITYMŲ NUO TRANSPORTO PRIEMONIŲ VALDYTOJŲ CIVILINĖS ATSAKOMYBĖS PRIVALOMOJO DRAUDIMO ĮMOKŲ DYDŽIAI

2009 m. gegužės 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 399 pakeitė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 13 d. nutarimą Nr. 992 „Dėl atskaitymų nuo transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įmokų“ (Žin., 2001, Nr. 72-2545; 2004, Nr. 100-3699; 2005, Nr. 72-2600; 2007, Nr. 72-2862). Naujasis nutarimas įsigaliojo nuo 2009 m. gegužės 22 d.

Nutarimu transporto priemonių draudikų biuro narių atskaitymų nuo transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo pasirašytų draudimo įmokų (gautų ar gautinų draudimo įmokų, įtraukiamų į apskaitą teisės aktu nustatyta tvarka) dydis buvo sumažintas nuo 7,6 iki 4,6 procentų. Taip pat numatyta, kad iš šios sumos tik 3 procentai (anksčiau buvo 5,5) yra skiriama biuro išdui sudaryti.

Numatyta, kad biuro narių atskaitymų dydžiai pradėdami taikyti apskaičiuojant atskaitymus biurui nuo 2009 metų III ketvirtį pasirašytų transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įmokų.

TEISMŲ PRAKTIKA

TEISMAS PASISAKĖ DĖL SUTUOKTINIO LAIDAVIMO, KREDITAVIMO IR VARTOJIMO KREDITO ATVEJO

2009 m. gegužės 18 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas priėmė nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-229/2009.

Nagrinėjamoje byloje asmuo pasirašė su banku kreditavimo ir vartojimo kredito sutartis, o jo sutuoktinis – laidavimo sutartis. Tačiau teismas laidavimo teisinių santykių nepripažino ir nurodė, kad nagrinėjamo ginčo atveju jų nebuvo, nes, pasirašydamas banko parengtas ir pateiktas laidavimo sutartis, sutuoktinis sudarė ne laidavimo, bet kreditavimo sutartis, išreiškė bendrą sutuoktinių valią imti paskolą bendriems šeimos poreikiams tenkinti, t. y. jam atsirado solidarūs įsipareigojimas pagal kreditavimo sutartis. Abu sutuoktiniai tapo solidariaisiais bendraskoliais pagal pagrindinę prievolę grąžinti bankui gautus kreditus. Be to, tai, kad laidavimo nebuvo, patvirtina faktas, jog sutuoktinis, kaip laiduotojas, kartu buvo ir pagrindinės užtikrintos prievolės solidarūs skolininkas. Sutuoktinis, kaip bendraskolis, negalėjo laiduoti savo kreditoriui už save, nes laidavimo sutartimi laiduotojas už atlyginimą ar neatlygintinai įsipareigoja atsakyti kito asmens kreditoriui, jeigu tas asmuo, už kurį laiduojama, neįvykdys visos ar dalies savo prievolės (LR Civilinio kodekso (toliau – CK) 6.76 straipsnio 1 dalis). Taigi nuo pat pradžių buvo asmenų sutapimas prievolėje, todėl laidavimo objekto negalėjo būti – negalima laiduoti už patį save savo kreditoriui.

Teismas pažymėjo, kad netoleruotina versle bankų taikoma ydinga praktika, kai sutuoktiniai, tapę solidariaisiais skolininkais, dar verčiami sudaryti „laidavimo“ sutartis, nes, minėta, negalima laiduoti už savo paties prievolę – laidavimo sutartimi laiduotojas už atlyginimą ar neatlygintinai įsipareigoja atsakyti kito asmens kreditoriui, jeigu tas asmuo, už kurį laiduojama, neįvykdys visos ar dalies savo prievolės (CK 6.76 straipsnio 1 dalis). Bankai dažniausiai nenorėdami aiškintis sutuoktinių prisiimamų prievolių prigimties ir solidarumo, nors tai yra jų, kaip specifinio verslo srities profesionalų, turinčių didelius ekonominius, finansinius, teisinius pajėgumus ir kuriems keliami didesni rūpestingumo, kruopštumo ir atidumo reikalavimai, pareiga, verčia sutuoktinius be pagrindo laiduoti vienas už kitą. Taip, siekdami geriau užsitikrinti savo interesų apsaugą, bankai sutartiniuose civiliniuose teisiniuose santykiuose sukuria priešingą efektą – sukelia sutuoktiniams abejonių dėl prisiimtų prievolių prigimties ir nepagrįstus sutuoktinių ginčus dėl jų prievolės solidarumo. Dėl to bankų praktikoje sudaromos iš anksto jų parengtos neindividualizuojant sutarties sąlygų pagal kiekvieną konkrečią civilinių teisinių santykių situaciją šabloninės ir formalios

laidavimo sutartys, kurios neatspindi sutarties šalių tikrųjų ketinimų ir valios.

ES TEISĖ

KOMISIJA TEIKIA PRANEŠIMUS PAGAL PERVIRŠINIO DEFICITO PROCEDŪRĄ DĖL LIETUVOS

Atsižvelgdama į tai, kad 2008 m. Lietuvos biudžeto deficitas viršijo 3 %, Europos Komisija 2009 m. gegužės 13 d. priėmė pranešimus pagal Stabilumo ir augimo pakto korekcinę funkciją.

Pranešime teigiama, kad 2008 m. Lietuvos valdžios sektoriaus biudžeto deficitas pasiekė 3,2 % BVP ir viršijo, nors ir nedaug, 3 % BVP ribą. Fiskalinės būklės pablogėjimą 2008 m. daugiausia lėmė ekspansinė fiskalinė politika ir kiek mažiau – mažesnės, nei numatyta biudžete, mokestinės pajamos, o tai rodo, kad antrąjį pusmetį ekonomika sulėtėjo. Nors ekonomikos augimas buvo gerokai mažesnis, 2008 m. jis vis dėlto siekė 3 %. Todėl nustatytos ribos viršijimas negali būti laikomas išimtinu, kaip apibrėžta Sutartyje ir Stabilumo ir augimo pakte. Atsižvelgiant į Komisijos tarnybų pavasario prognozėje numatytus 2009 ir 2010 m. deficito rodiklius, 3 % viršutinės ribos viršijimo negalima laikyti laikinu.

Nuo 2009 m., laikydamosi Europos ekonomikos atkūrimo plano, Lietuva patvirtino biudžeto politiką, kuria aiškiai siekiama ištaisyti išorės ir vidaus disbalansą. 2008 m. gruodžio mėn. vyriausybė patvirtino visapusišką mokesčių reformą ir įvairias išlaidų mažinimo priemones, įskaitant viešojo sektoriaus darbo užmokesčio mažinimą 2009 m.

Atsižvelgdama į gerokai blogesnę nei planuota makroekonominę perspektyvą 2009 m. pradžioje ir blogesnius nei planuota biudžeto pajamų surinkimo rezultatus, 2009 m. gegužės mėn. Lietuvos Seimas patvirtino ribojamojo pobūdžio papildomą biudžetą. Nepaisant šių reikalingų konsolidavimo priemonių, Komisijos prognozėje numatoma, kad Lietuvoje valdžios sektoriaus biudžeto deficitas 2009 viršys 5 % BVP, o 2010 m. bus apie 8 % BVP – gerokai didesnis už 3 % BVP ribą, o ne artimas jai. Tai reiškia, kad Sutartyje nustatytas deficito kriterijus netenkinamas.

Kontaktiniai asmenys:

Vilius Bernatonis, partneris (vilius.bernatonis@spp.lt);

Rokas Bukauskas, advokato padėjėjas (rokas.bukauskas@spp.lt);

Liutauras Baikštys, advokato padėjėjas (liutauras.baikstys@spp.lt).

Šis naujienų biuletenis yra tik informacinio pobūdžio ir pilnai neatspindi visų teisinio reglamentavimo aspektų. Dėl išsamios konsultacijos teisiniais klausimais prašome kreiptis į mūsų kontorą telefonais: (8 5) 251 44 44, (8 5) 251 44 45.